

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie ze skargi S.G. - osoby upoważnionej przez pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego Nowa Lewica
na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej nr [...] z 12 września 2023 r.,
z udziałem Państwowej Komisji Wyborczej
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 15 września 2023 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Uchwałą Okręgowej Komisji Wyborczej w S. z dnia 8 września 2023 r. w sprawie odmowy rejestracji kandydata na senatora komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Nowa Lewica w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r., Okręgowa Komisja Wyborcza w S. (dalej: OKW), odmówiła rejestracji kandydata na senatora – M.B. – zgłoszonego w okręgu wyborczym nr [...] przez Komitet Wyborczy Nowa Lewica, z powodu dołączenia do zgłoszenia tylko 1 940 prawidłowych podpisów wyborców popierających zgłoszenie kandydata, tj. niespełnienia wymogu określonego w art. 265 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy, Dz. U. z 2022 r. poz. 1277 i 2418 oraz z 2023 r. poz. 497 (dalej: Kodeks).

W odwołaniu Pełnomocnik Wyborczy wniósł o uchylenie zaskarżonej uchwały i o rejestrację M.B., tj. zgłoszonego kandydata na senatora w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na 15 października 2023 r., względnie o uchylenie zaskarżonej uchwały i przekazanie sprawy OKW do ponownego rozpoznania.

Wnoszący odwołanie zarzucił uchwale OKW naruszenie:

- 1) art. 218 § 1 Kodeksu z powodu niewłaściwego uzasadnienia;
- 2) art. 217 § 1 Kodeksu z powodu niezastosowania trybu określonego w tym przepisie.

Państwowa Komisja Wyborcza (dalej: PKW) uchwałą nr [...] z dnia 12 września 2023 r. (dalej: uchwała), na podstawie art. 218 § 2 w związku z art. 258 kodeksu wyborczego, po rozpatrzeniu odwołania Komitetu Wyborczego Nowa Lewica, złożonego przez osobę upoważnioną - Pełnomocnika Wyborczego tego Komitetu, od uchwały OKW w S. z dnia 8 września 2023 r. w sprawie odmowy rejestracji kandydata na senatora komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Nowa Lewica w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r. postanowiła oddalić odwołanie.

Powyższą uchwałą zaskarżył w całości pełnomocnik wyborczy Komitetu Wyborczego Nowa Lewica (dalej: Skarżący), zarzucając:

1. naruszenie art. 218 § 1 Kodeksu w związku z art. 258 Kodeksu przez jego błędną wykładnię zakładającą, że OKW nie jest obowiązana w uzasadnieniu uchwały odmawiającej rejestracji kandydata do Senatu oznaczać zakwestionowanych podpisów, omawiać powodów ich zakwestionowania, wyjaśniać sposobu i trybu ich weryfikacji, przedstawiać i wyjaśniać znaczenia stosowanych przepisów prawa, a obowiązki takie nie ciąży również na PKW, rozpatrującej odwołanie od przywołanej uchwały,
2. naruszenie art. 217 § 1 Kodeksu w związku z art. 258 Kodeksu przez błędną wykładnię zakładającą, że w przypadku wątpliwości OKW co do czytelności lub kompletności określonego podpisu poparcia, gdy na podstawie czytelnych i kompletnych danych wskazanych w jego treści istnieje możliwość ustalenia, który wyborca został wskazany w wykazie podpisów, OKW nie jest obowiązana do

wszczynania postępowania wyjaśniającego i zwracania się do wyborcy o złożenie w tym zakresie wyjaśnień, lecz musi uznać, że podpis jest złożony nieprawidłowo.

Wskazując na powyższe zarzuty Skarżący wniósł o:

1. uznanie skargi za zasadną,
2. wskazanie, że M.B. podlega rejestracji jako kandydat na senatora Komitetu Wyborczego Nowa Lewica w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na 15 października 2023 r.,
3. przeprowadzenie dowodu z oświadczenia T. K., męża zaufania wyznaczonego przez Pełnomocnika Wyborczego Komitetu Wyborczego Nowa Lewica przy Państwowej Komisji Wyborczej w celu wykazania okoliczności podjęcia zaskarżonej uchwały,
4. przeprowadzenie dowodu z wydruku ze strony internetowej [https://pkw.gov.pl/prawo-wyborcze/uchwaly-pkw/2023-r/uchwala-\[...\]-pkw-z-dnia-12-wrzesnia-2023-r-w-sprawie-odwolania-komitetu-wyborczego-nowa-lewica](https://pkw.gov.pl/prawo-wyborcze/uchwaly-pkw/2023-r/uchwala-[...]-pkw-z-dnia-12-wrzesnia-2023-r-w-sprawie-odwolania-komitetu-wyborczego-nowa-lewica) na okoliczność podania zaskarżonej uchwały do publicznej wiadomości 13 września 2023 r. o godz. 00:16,
5. zasądzenie od Uczestnika na rzecz Skarżącego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę, PKW wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 91 Kodeksu wynika, że szczegółowe zasady tworzenia komitetów wyborczych oraz zgłaszania ich właściwym organom wyborczym określają przepisy szczególne Kodeksu.

Zgodnie z art. 258 Kodeksu w sprawach nieuregulowanych w dziale IV „Wybory do Senatu” stosuje się odpowiednio przepisy działu III „Wybory do Sejmu”.

Stosownie do art. 265 § 1 Kodeksu zgłoszenie kandydata na senatora powinno być poparte w sposób, o którym mowa w art. 265 § 3 i 4 Kodeksu, podpisami co najmniej 2 000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 218 § 1 Kodeksu, na wstępie, należy podkreślić, że przepisy Kodeksu nie określają szczegółowo sposobu sporządzenia uzasadnienia. Zarzut dotyczący niewłaściwego uzasadnienia jest w przedmiotowej sprawie bezzasadny. Niezarejestrowanie kandydata wynika wyłącznie z powodu niedołączenia do zgłoszenia wystarczającej liczby prawidłowych podpisów poparcia. Szczegółowa statystyka wad poszczególnych zakwestionowanych podpisów została przedstawiona w załączniku do uchwały.

Z przepisów prawa nie wynika obowiązek omawiania powodów zakwestionowania poszczególnych podpisów, a także omawiania sposobu i trybu ich weryfikacji oraz brzmienia i znaczenia obowiązujących przepisów w tym zakresie. Poszczególne wady obejmują m.in. liczbę arkuszy, liczbę podpisów ogółem, liczbę podpisów prawidłowych, liczbę podpisów błędnych, procentowy poziom błędów, a także wyszczególnienie wad danego podpisu. Zdaniem Sądu Najwyższego, to wyszczególnienie stanowiące załącznik do uchwały Komisji jest czytelne i wystarczające.

Nota bene, sposób i tryb weryfikacji podpisów oraz wyjaśnienia znaczenia stosowanych przez okręgowe komisje wyborcze przepisów prawa są od wielu lat takie same i podawane są do publicznej wiadomości przed każdymi wyborami. Tego rodzaju informacje udostępnione zostały także po zarządzeniu wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej na dzień 15 października 2023 r. Informacje te są kierowane przede wszystkim do pełnomocników wyborczych oraz osób przez nich upoważnionych w celu ułatwienia im dokonania zgłoszenia. W pkt 9 i 10 informacji z dnia 8 sierpnia 2023 r. o zasadach i sposobie zgłaszania kandydatów na senatorów w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r. znak ZPOW.611.5.2023. wskazano, że:

„9. Zgłoszenie każdego kandydata na senatora powinno być poparte podpisami co najmniej 2 000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym, tj. ujętych w Centralnym Rejestrze Wyborców w stałym obwodzie głosowania w jednej z gmin z obszaru danego okręgu wyborczego (art. 265 § 1 i § 5). Do wymaganej liczby co najmniej 2 000 wyborców popierających zgłoszenie

kandydata na senatora komitetu wyborczego wyborców nie zalicza się podpisów wyborców popierających utworzenie tego komitetu.

10. Prawidłowo sporządzony wykaz podpisów wyborców udzielających poparcia kandydatowi na senatora zawiera na każdej stronie:

1) nazwę komitetu wyborczego zgłaszającego kandydata (nie skrót nazwy);

2) adnotację: „Udzielam poparcia kandydatowi na senatora (nazwisko i imię — imiona) zgłaszanemu przez (nazwa komitetu wyborczego) w okręgu wyborczym nr (numer okręgu) w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.

3) czytelnie wpisane nazwiska, imiona, adresy zamieszkania, numery PESEL, daty udzielenia poparcia oraz własnoręczne podpisy wyborców udzielających poparcia (art. 265 § 3).

Adres zamieszkania obejmuje: nazwę miejscowości (miasta, wsi, osady) oraz nazwę ulicy i numer domu oraz numer lokalu (mieszkania). Podawanie kodu pocztowego nie jest wymagane. W miejscowościach, w których nie ma ulic, konieczne jest wskazanie numeru domu (posesji). Podanie numeru lokalu dotyczy tylko budynków wielomieszkaniowych. Brak danych lub niepełne określenie adresu zamieszkania spowoduje uznanie poparcia za złożone wadliwie. Uznaje się za prawidłowo udzielone poparcie, gdy zamiast wskazania pełnego brzmienia nazwy miejscowości w rubryce ‘Adres zamieszkania’ popierający posłuży się powszechnie używanym i jednoznacznie rozumianym skrótem tej nazwy, jeżeli inne dane dotyczące adresu zamieszkania (nazwa ulicy, nr domu, nr lokalu) zostały podane zgodnie z wymaganiami. Za prawidłowo udzielone poparcie uznaje się również takie, w którym zamiast dokładnego podania adresu zamieszkania w rubryce na to przeznaczonej postawiono znak odnośnika do adresu wskazanego w pozycji bezpośrednio wyżej umieszczonej w wykazie podpisów, jeżeli osoby wymienione w tych pozycjach zamieszkują pod tym samym adresem. Obywatele polscy stale zamieszkujący za granicą mogą udzielić poparcia wyłącznie dla zgłoszenia kandydata na senatora zgłaszanego w okręgu wyborczym nr 44. W takim przypadku wyborcy udzielający poparcia powinni podać na wykazie podpisów faktyczny adres stałego zamieszkania za granicą, przez który należy rozumieć

zamieszkanie w określonej miejscowości pod oznaczonym adresem z zamiarem stałego pobytu (art. 5 pkt 9 Kodeksu). Natomiast czasowe przebywanie za granicą (nawet długotrwale), jednakże z zamiarem powrotu na stałe do Polski, nie oznacza stałego zamieszkania za granicą. Dlatego też, wyborcy czasowo przebywający za granicą (nawet długotrwale), lecz ujęci w Centralnym Rejestrze Wyborców w stałym obwodzie głosowania w Polsce, na wykazie podpisów poparcia dla zgłoszenia kandydata na senatora powinni wskazać adres stałego zamieszkania w Polsce. W takim przypadku osoby te mogą udzielić poparcia jedynie kandydatowi na senatora zgłaszanemu w okręgu wyborczym właściwym dla gminy (dzielnicy), w której ujęte są w Centralnym Rejestrze Wyborców w stałym obwodzie głosowania”.

Mając na uwadze powyższą regulację, bezzasadne jest kwestionowanie uzasadnienia uchwały oraz braku wyjaśnienia zasad weryfikacji podpisów, w sytuacji, gdy Komitet nie uzyskał wymaganej liczby prawidłowych podpisów poparcia w okręgu wyborczym nr [...] (przy czym zdołał zgodnie z procedurą, prawidłowo, zarejestrować kandydatów na senatorów i posłów w innych okręgach wyborczych).

Odnosząc się natomiast do zarzutu dotyczącego naruszenia art. 217 Kodeksu, należy zauważyć, że działania podejmowane przez OKW były działaniami realizowanymi w normalnym trybie postępowania przy weryfikacji podpisów, a nie działaniami na podstawie art. 217 § 1 Kodeksu. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonej uchwały PKW nie miała wątpliwości w zakresie nieuznawania poszczególnych podpisów poparcia. Fakt, że był to normalny tryb postępowania wynika także z powołanego wcześniej art. 18 § 3 pkt 4 Kodeksu, zgodnie z którym Centralny Rejestr Wyborców służy do sprawdzania posiadania prawa wybierania w związku z weryfikacją podpisów złożonych właściwemu organowi.

Wyjaśnienia wyborców uregulowane w art. 217 § 1 Kodeksu, których brak zarzuca Skarżący, dotyczyć mogą jedynie potwierdzenia w szczególnych przypadkach, czy dany wyborca udzielał poparcia (np. w razie podejrzenia sfałszowania podpisu tego wyborcy, tj. wpisania danych osoby bez jej wiedzy), a nie na uzupełnianiu nieprawidłowo podanych w wykazie danych. Przyjęcie odmiennej interpretacji, tj. umożliwienie w rzeczywistości poprawienia danych w wykazie poprzez np. uzupełnienie nieczytelnego imienia i nazwiska, wpisanie lub

poprawienie błędnie podanego numeru PESEL albo uzupełnienie adresu, byłoby sprzeczne z regulacją, o której mowa w art. 265 § 3 Kodeksu. Takie same zasady stosowane są wobec wszystkich komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach. Dlatego też zarzuty w tym zakresie są bezzasadne. Państwowa Komisja Wyborcza w związku ze złożonym odwołaniem raz jeszcze sprawdziła wszystkie zakwestionowane przez OKW podpisy poparcia wykorzystując do tego Centralny Rejestr Wyborców i po dokonaniu ponownej weryfikacji podpisów uznała za prawidłowe 43 podpisy spośród 756 podpisów, a mimo to Komitet nie zdołał przedstawić wymaganych 2000 podpisów wyborców popierających zgłaszanego kandydata.

Z tych względów skarga podlegała oddaleniu.

Od postanowienia i uzasadnienia zdanie odrębne złożył SSN Grzegorz Żmij.

PB

r.g.

[a!]